

5778

Torah from Around the World

*Ziet! hoe goed en hoe liefelijk is het,
Dat broeders in eendragt wonen.*

*Gelijk de kostbare zalfolie op het hoofd,
Die nederdaalt op den baard, den baard van Aäron,
Welke nederhangt op den boord van zijn gewaad.*

*Zoo ook de dauw van Hermon,
Die nederdaalt op Zions bergen;
Want daar gebiedt de Eeuwige den zegen,
En het leven tot in eeuwigheid.*

*Tehiliem / psalm 133,
vertaling Samuel Israël Mulder (1838)*

Sjabbat 2 december 2017 / 14 Kislew 5778, Wajisjlach, Beresjiet/Genesis 32:4 - 36:43
Tanach blz. 66 - 75
Haftara: Ovadja 1:1 - 21
Tanach blz. 1178 - 1179

Commentaar: rabbijn Lewis Eron. Hij was geestelijk leider van de Jewish Federation of Southern New Jersey, de Verenigde Staten.

vertaler: Jochanan Belinfante

[Het Engelse origineel](#)

Mijn broeders hoeder

Slechts weinig conflicten in ons leven zijn zo betekenisvol als de strijd met hen die het dichtst bij ons staan: onze familieleden. Wie wij waren, wie wij zijn en wie wij zullen worden is het

duidelijkst te zien in de verhouding tot onze ouders, onze broers en zussen, onze echtgenoten en onze kinderen. Onze vaardigheid om deze conflicten te overstijgen en te komen tot een houding van acceptatie en genegenheid is een maatstaf van onze groei als menselijk wezen. Onze diepste gevoelens zijn liefde en verlies, vervreemding en verzoening binnen onze familie.

Eén manier om Beresjiet/Genesis te begrijpen is als een familiechroniek. Het is een boek dat de moeilijkheden en ervaringen vertelt van de eerste vier generaties van ons volk. In Beresjiet leveren de familierelaties van onze voorouders het ruwe materiaal voor de discussie in het bijbelboek over de belangrijke kwesties van leven en geloof. Op deze manier dient Beresjiet als een spiegel voor ons om ons leven te beoordelen. Wanneer wij de familieconflicten in Beresjiet bestuderen, verkrijgen wij inzicht in de uitdagingen waar wij in ons eigen leven voor staan.

Eén basisthema in Beresjiet gaat over conflict en verzoening tussen broers. De ernst van de rivaliteitstrijd tussen broers komen wij al in het begin van Beresjiet tegen, als wij het verhaal lezen over Kaïn en Hewel/Abel, de twee zonen van Adam en Chawa (Beresjiet 4:1-26). Hierin lezen wij dat Kaïn Hewel, zijn broer, vermoordde, toen het leek alsof God het offer van Hewel meer waardeerde dan dat van hem. Toen God hem daarna vroeg waar Hewel was, antwoordde Kaïn: „Ben ik mijn broeders hoeder?”

Die vraag blijft onbeantwoord, totdat wij aan de verhalen van Awraham, Jitschak, Jaäkov en Joseef toe komen. Daarin ontdekken wij dat het antwoord een duidelijk „Ja!" is. Deze verhalen vertellen ons dat broers wel degelijk verantwoordelijk zijn voor elkaar en dat zij een manier moeten vinden om met hun verschillen om te gaan. In Beresjiet lezen wij over de rivaliteit tussen de zonen van Awraham, Jitschak en Jisjmaëel, tussen de zonen van Jitschak, Jaäkov en Esav, en tussen de zonen van Jaäkov, Joseef en zijn broers. Elke generatie van broers werd uit elkaar gedreven door gevoelens van jaloezie en woede en elke generatie werd weer herenigd door een gevoel van loyaliteit en genegenheid voor de familie. De verzoening laat de emotionele en spirituele groei van de hoofdrolspeler zien en versterkt die.

Op aandrang van zijn vrouw Sara verdrijft Awraham zijn zoon Jisjmaëel uit zijn tentenkamp, nadat Jisjmaëel zich onbehoorlijk had gedragen tegenover zijn halfbroer Jitschak (Beresjiet 21:9-21). Maar Jitschak en Jisjmaëel blijven niet eeuwig van elkaar vervreemd. Zij komen bij elkaar om Awraham te begraven (Beresjiet 25:9), en Jitschaks zoon Esav trouwt met Jisjmaëels dochter, wanneer Esav merkt dat zijn twee huwelijken met Kenaänitische vrouwen zijn ouders verdriet doen.

Het boek Beresjiet eindigt met de verzoening tussen Joseef en zijn broers (50:18-21). Na de dood van hun vader Jaäkov waren de broers van Joseef bang dat hij zich op hen zou wreken wegens het kwaad dat zij hem hadden aangedaan door hem als slaaf te verkopen. In een ontroerende scene overtuigt Joseef hen van zijn liefde en bezorgdheid voor hen door hen er van te doordringen dat wat er is gebeurd Gods wil was en een voorwaarde voor het overleven van zijn broers. Joseef, de wijze en met alles rekening houdende eerste minister van Egypte, was niet langer de ijdele en verwaande dromer die zijn broers destijds razend maakte.

In de Tora-lezing van deze week, Wajisjlach, staat het thema van verzoening sterk op de voorgrond. Het bevat het verhaal van de verzoening tussen de zonen van Jitschak, Jaäkov en Esav. Hier zien wij op zijn duidelijkst hoe verzoening gepaard gaat met spirituele volwassenheid en emotionele groei.

In hun jeugd waren de tweelingbroers, Esav en Jaäkov, rivalen. Jaäkov, de huismus, was in staat zijn oudere tweelingbroer, Esav, de jager, zijn geboorterecht af te troggelen voor een kop linzensoep (Beresjiet 25:27-34). Later kreeg hij het voor elkaar om hun vader Jitschak over te halen hém in plaats van Esav de vaderlijke zegen te geven (Beresjiet 27:1-40). Jaäkofs succes - ten koste van Esav - maakte Esav zo kwaad, dat Jaäkov, op aanraden van zijn moeder, vluchtte voor zijn broers kwaadheid om bij zijn oom Lawan in Charan te gaan wonen (Beresjiet 27:41-45).

In veel opzichten is Esav minder gecompliceerd dan Jaäkov. Esav komt in Beresjiet over als een doener in plaats van een denker, eerder als een man van de daad dan als een beschouwend type en als iemand die tevredenheid vindt in de materiële zegeningen van het moment. Esavs kwaadheid op Jaäkov kwam voort uit zijn geloof dat Jaäkov hem door bedrog de rijkdom ontnam waar hij recht op had (Beresjiet 27:36).

Pas toen Esav zijn schaaapjes op het droge had, was hij in staat zijn broer weer toe te laten in zijn leven. Het lijkt erop dat Esav eerst zijn onafhankelijkheid moest verkrijgen voordat hij zich kon openstellen om zijn broer te accepteren. Esav moest zijn eigen succes bereiken, weg uit de schaduw van zijn slimmere jonge broer, voor hij zeker kon zijn van zichzelf, zijn kwaadheid kon laten gaan en zijn familiegevoel kon herstellen.

Het verhaal van Jaäkov is gecompliceerder. Hij moest spiritueel groeien. Hij moest leren dat zijn grootste gave, zijn aangeboren intelligentie, een hoger doel kon dienen dan het bedriegen van ander mensen. Jaäkofs lessen waren pijnlijk. Zijn oom Lawan was net zo slinks als hij, en Jaäkov moest leren hoe het voelde misleid te worden in plaats van te misleiden. Hij moest leren andere mensen te vertrouwen en een gevoel van verantwoordelijkheid te ontwikkelen voor degenen die van hem afhankelijk waren: zijn vrouwen, zijn kinderen en zijn bedienden.

De sidra van deze week toont Jaäkofs spirituele ontwikkeling door het verhaal van Jaäkofs strijd met een goddelijk wezen in de nacht die vooraf ging aan zijn ontmoeting met de broer van wie hij vervreemd was (Beresjiet 32:23-32). Jaäkov worstelde de hele nacht met de engelachtige figuur en kwam geestelijk gesterkt, maar lichamelijk verzwakt uit de strijd. Hij ontving een nieuwe naam, Jisraël/Israel, die wordt geïnterpreteerd als: „degene die strijdt met goddelijke en menselijke wezens en wint.” Maar hij liep ook mank toen hij het strijdperk verliet, want de engel verwondde zijn heup. Daarom was hij, toen hij eindelijk Esav ontmoette, niet langer de trotse jongere die er op uit is om zijn broer te benadelen, maar een volwassen man, die de littekens van het leven droeg en die zijn broer geschenken aanbood.

De ontmoeting van de broers was een hereniging vol tranen. De tijd die zij samen doorbrachten was kort en Jaäkov wees het aanbod van zijn broer om bij hem in Seïer te komen wonen beleefd van de hand. Toch getuigt de sidra van de duurzaamheid van hun hereniging door te vertellen dat zij samen hun vader Jitschak begroeven (Beresjiet 35:28).

De strijd die wij hebben met degenen die ons na staan is echt. De pijn, kwaadheid en frustratie die wij voelen kan niet worden ontkend. Maar dat mag niet het einde van het verhaal zijn. Beresjiet doet ons herhaaldelijk inzien dat broers soms tijdelijk met elkaar in conflict leven, maar dat zij altijd weer verzoening kunnen bereiken. Onze Tora leert ons dat wij door onze inspanning emotioneel en spiritueel kunnen groeien, dat we onze kwaadheid, onze rivaliteit en onze conflicten opzij kunnen zetten en de echte diepte van de familiebanden die ons ondersteunen en bijeenhouden, kunnen verwezenlijken. Dan zullen wij werkelijk de woorden van de psalmist begrijpen: „Hoe goed is het, hoe heerlijk als broeders bijeen te wonen!” (Tehilliem 133:1).